

Drie jaar broedvogelmonitoring in het Weusthag

In de afgelopen drie jaar hebben 46 soorten in ons gebied - Beleeftbos, Heemtuin, Houtmaat en het aansluitende deel van het van Alphenbos - broedterritoria gehad. Tijd om vergelijkingen te maken en conclusies te trekken over de populatie-ontwikkeling.

Het vogelonderzoek is uitgevoerd volgens een landelijk gestandaardiseerde methode. Hierbij wordt niet naar nesten gezocht, maar worden de territoria op basis van het aantal waarnemingen, de tijd van het jaar en de zang en het gedrag van de vogels, in kaart gebracht (territoriumkartering). De gegevens worden ook gebruikt voor de jaarlijkse landelijke Vogelbalans van SOVON Vogelonderzoek Nederland.

Per broedseizoen zijn er gemiddeld 12 telrondes gehouden in de periode maart-juni, vooral rond zonsopgang, omdat dan de territoriumzang voor de meeste broedvogels volop klinkt. Elke keer weer een bijzondere en spannende beleving, zeker als de zomergasten terugkeren van hun winterverblijven in Afrika en Zuid-Europa. Dit jaar zijn 43 broedvogelsoorten waargenomen, waarvan er 18 als bijzonder te boek staan. Van deze soorten staan

er 2 als kwetsbaar op de Rode Lijst van de Nederlandse Broedvogels (uitgave 2017), namelijk Torenvalk en Grote Lijster. Het aantal territoria is nu in totaal 193. Nieuw zijn Bosrietzanger (in het Ikea-bosje met veel brandnetels en wilgenroosjes), Nijlgans, Waterral en Vuurgoudhaan (van Alphenbos). Terug van weggeweest is de Witte Kwikstaart. In de tabel staan alle waargenomen broedende soorten vermeld in alfabetische volgorde, met het aantal

territoria, in vergelijking met de twee voorafgaande onderzoeksjaren. De indeling is naar ecologische soortgroep. Met de letter B worden de landelijk als *bijzonder* gekenmerkte broedvogels aangeduid.

De Koolmees en Tjiftjaf doen het erg goed, hun aantal territoria neemt toe. De fraaie Gekraagde Roodstaart (tekening) heeft succesvol in een van de knotwilgen bij de manege gebroed. Knotwilgen zijn erg belangrijk voor holenbroeders, zoals ook de Koolmees en de Boomkruiper.

BOSVOGELS	Aantal territoria per jaar			
	Bijz	2017	2018	2019
Bonte Vliegenvanger	B	0	1	2
Boomklever	B	1	2	3
Boomkruiper		3	9	7
Ekster		2	3	3
Gaai		0	2	3
Gekraagde Roodstaart	B	1	1	2
Glanskop	B	1	2	2
Groene Specht	B	1	2	2
Grote Bonte Specht		4	2	4
Grote Lijster	B	0	1	1
Holenduif		0	1	2
Houtduif		5	7	8
Kauw		3	5	3
Koolmees		9	12	15
Pimpelmees		4	9	8
Spreeuw		1	3	3
Tjiftjaf		6	10	13
Vink		6	6	8
Vuurgoudhaan	B	0	0	1
Zwarte Kraai		1	2	2

STRUWEELVOGELS	Bijz	2017	2018	2019
Bosrietzanger		0	0	1
Braamsluiper	B	1	1	1
Fitis		0	2	0
Grasmus	B	1	2	2
Heggenmus		1	2	3
Merel		12	12	14
Roodborst		12	14	11
Staartmees		1	1	0
Tuinfluitier		1	2	3
Winterkoning		13	17	20
Zanglijster		5	6	6
Zwartkop		8	10	13

Vergeleken met voorgaande jaren zijn de Staartmees en Fitis verdwenen.

De Merel hield goed stand, ondanks het sinds 2016 heersende Usutu-virus, waar ze aan dood kunnen gaan. De stadsmereels blijken er vatbaarder voor te zijn dan die in de buitengebieden. De Winterkoning en Zwartkop (tekening) doen het erg goed, hun aantal territoria neemt toe.

WATER- EN RIETVOGELS	Bijz	2017	2018	2019
Brandgans	B	9	9	6
Fuut	B	0	1	1
Grauwe Gans	B	0	1	1
Kuifeend	B	3	5	2
Meerkoet		3	5	5
Nijlgans	B	0	0	1
Soepeend		1	2	1
Waterhoen		3	4	2
Waterral	B	0	0	1
Wilde Eend		6	5	3

Jaarlijkse afname zien we vooral bij de Wilde Eend.

Alle watervogels hebben in de Houtmaatvijver gebroed. De meeste paartjes succesvol. De Waterral (tekening) is op het moerassige eiland waargenomen.

ROOFVOGELS EN UILEN	Bijz	2017	2018	2019
Buizerd	B	0	1	1
Steenuil	B	1	0	0
Torenvalk	B	1	1	1

Torenvalk (Beleefbos/tekening) en Buizerd (van Alphenbos) zijn wederom waargenomen als broedvogel. De Steen- en Bosuil broedden net buiten het onderzoeksgebied en lieten zich horen.

Vogels van pionierbegroeiingen	Bijz	2017	2018	2019
Witte Kwikstaart		1	0	2

De witte kwik is vooral waargenomen bij het Beleefbosstrandje en in de Heemtuin (tekening).

Naast de 46 vastgestelde broedende vogelsoorten, hebben nog een 15-tal andere soorten het onderzoeksgebied bezocht; Aalscholver, Blauwe Reiger, Boerenzwaluw, Bosuil, Dodaars, Fluiter, Groenling, Grote Gele Kwikstaart, Havik, Huismus, IJsvogel, Putter, Roek, Scholekster en Turkse Tortel.

Nestkastverslag 2019

Dit jaar hebben 7 verschillende vogelsoorten gebruik gemaakt van onze nestkasten; Koolmees, Pimpelmees, Bonte Vliegenvanger, Kauw, Torenvalk, Holenduif en Winterkoning. Toppers zijn de Koolmees in 7 nestkasten en de Pimpelmees in 6 kasten. Het Torenvalkpaar was weer zeer productief met 5 jongen; een succesvol broedsel voor het 3^e achtereenvolgende jaar (zie ook het verslag van Walter van Dijk in het DigiDuizendblad van september). Twee paartjes Kauwen bezetten jaarlijks een steenuil- en bosuilkast. De Holenduif zat ook in de bosuilkast in de Heemtuin. Die is erg gebaat bij de graanveldjes daar. De Bosuil zelf broedt in het van Alphenbos in de buurt van 't Geerdink. De Winterkoning huisde voor het 2^e jaar in de kwikstaartkast in de duiker van de Houtmaatleiding. Die kast is helaas niet besteed aan de Grote Gele Kwikstaart – de typisch Twentse beekvogel – die in het voorjaar wel gesignaleerd is. De Houtmaatleiding staat te vaak droog de laatste jaren en dat is niet aantrekkelijk voor de vogel.

Helaas waren niet alle broedsels succesvol, zoals het nestje (foto eind september) van de Bonte Vliegenvanger (tekening) hier laat zien. Naar de oorzaak blijft het gissen. Verstoring of predatie van een van de ouders ligt voor de hand. Helaas legt het vrouwtje – als ze overleeft – slechts 1 broedsel per seizoen.

Hengelo, oktober 2019
André van den Berg, SOVON

Bron tekeningen: SoortenBank.nl